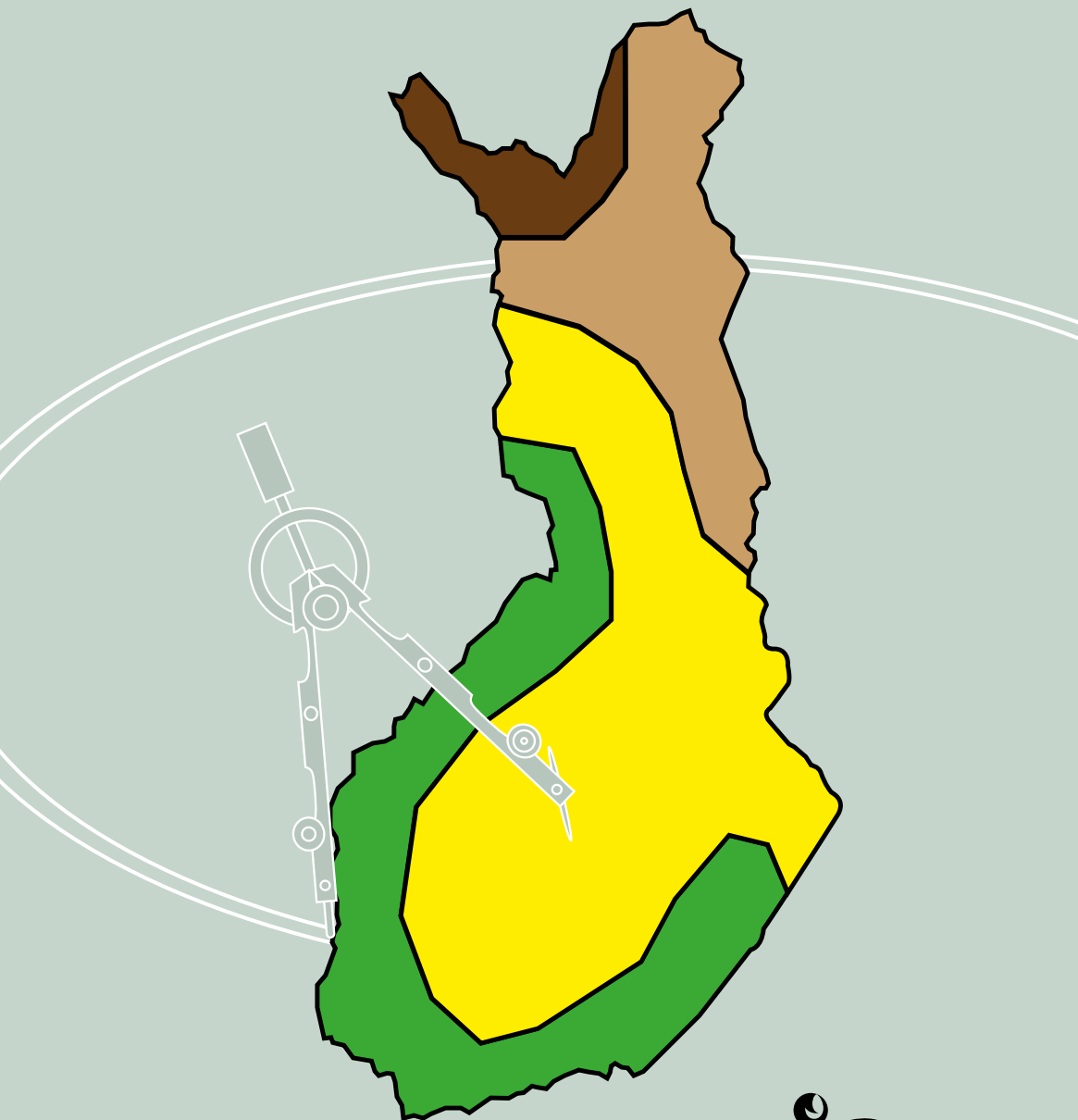

Selkokartat Suomi

Selkokartat - Suomi

Tekijä:..... Tuija Piili-Jokinen
Kuvitus:.....Jussi Koskela
Asiantuntijakonsultointi: Ilkka Eskola
Taitto ja kansikuva:Jussi Koskela
Kielenhuolto:..... Taina Ruottinen
Kustantaja: Valteri-koulu

© Tekijät ja Valteri-koulu

Kustantajan yhteystiedot

Valteri-koulu
PL 101
40049 VALTERI
www.valteri.fi

ISBN 978-952-7166-24-6

Grano Oy
Jyväskylä 2016

Sisällys

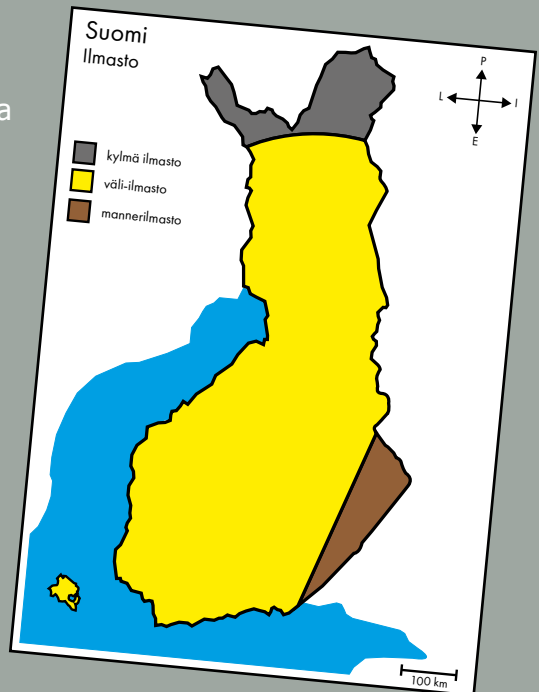
Esittely	1
Miten käytän avainsivua?	1
Miten käytän mittasuhteja?.....	2
Karttapohja	3
Toiminnallisuus.....	3
Suomi - karttapohja	4
Suomi - kaupungit	4
Suomi - asukastiheys	5
Suomi - järvet	5
Suomi - valtatiet.....	5
Karttojen vertaaminen.....	7
Suomi - rautatiet	8
Suomi - maisema-alueet.....	8

Mukana olevat kartat:

Suomi - asukastiheys
Suomi - asukastiheys kaupungeilla
Suomi - ilmasto
Suomi - järvet
Suomi - järvet (numeroitta)
Suomi - karttapohja
Suomi - kasvillisuus
Suomi - kaupungit
Suomi - korkeuserot
Suomi - maisema-alueet
Suomi - rautatiet
Suomi - valtatiet

Mukana olevat avainsivut:

Suomi - järvet
Suomi - kaupungit

Selkokartat ovat suunnattu oppilaille, jotka tarvitsevat karttatyöskentelyssään yksilöllisempää materiaalia. Karttojen kuvat ovat selkeitä, ja niissä on esitetty vain kaikkein olennaisin tieto asiasta.

Kartat soveltuvat oppilaille, joilla on haasteita esimerkiksi hahmottamisessa, kontrastien erottamisessa, värien näkemisessä tai jotka hyötyvät karsitusta tietomäärästä.

Selkokartat on julkaistu sekä painettuina että verkkoversioina.

Yhdellä karttasivulla esitetään pääsääntöisesti vain yksi asia, esimerkiksi Suomen suurimmat kaupungit, Pohjoismaiden ilmasto tai Euroopan korkeuserot.

Kartat soveltuvat myös karttatehtävien tekemiseen ja harjoitteluun.

Jokainen kartta sisältää ilmansuuntaristin sekä mittasuhteijan.

Myös pienoismallien käyttö saattaa auttaa informaation ymmärtämistä.

Miten käytän avainsivua?

Osassa karttoja on erillinen avainsivu, jossa on varsinaisessa kartassa esitetyn symbolin selitys. Tietojen kertominen erillisellä avainsivulla vähentää varsinaisen kartan sisältämää tekstimuotoista informaatiota ja selkeyttää karttakuvaa ja sen visuaalista ilmettä.

Uutta asiaa opeteltaessa karttasivua ja avainsivua on tarkoitus käyttää rinnakkain.

Kun asia on opittu, voi karttasivua käyttää ilman avainsivua, jolloin avainsivu toimii tarkistamisen apuna.

Jokaisen avainsivun oikeassa yläkulmassa on puolestaan haalea pienennös karttasivusta, joka auttaa opettajaa löytämään avainsivua vastaavan kartan.

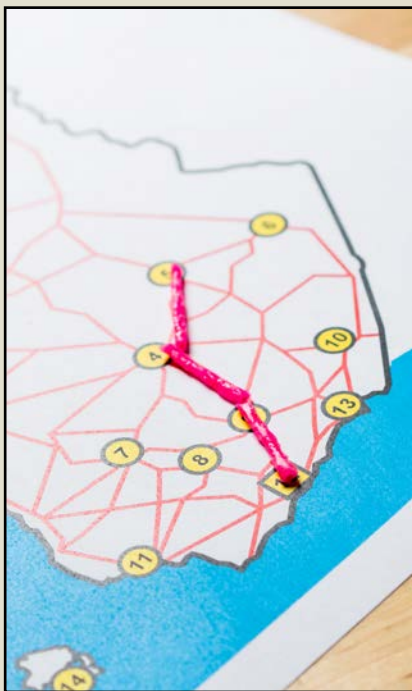

Miten käytän mittasuhtejanaa?

Jokaisen kartan oikeassa alareunassa on mittasuhtejana, jonka avulla voi hahmottaa kokosuhteita, alueiden todellista kokoa ja mittakaavaa. Mittasuhteiden havainnollistaminen ja ymmärtäminen on karttatyössä todella tärkeää.

1) Mittasuhtejanasta voi ottaa mitan viivaimella ja käyttää viivainta apuna erilaisissa mittaustehtävissä.

2) Apumitaksi voi askarrella jananmittaisen pahvisuikaleen, vahanyörin tai etsiä sopivan mittaisen esineen, jota sitten käytetään mittatikkuna.

Karttapohja

Materiaalin mukana on tyhjä karttapohja.

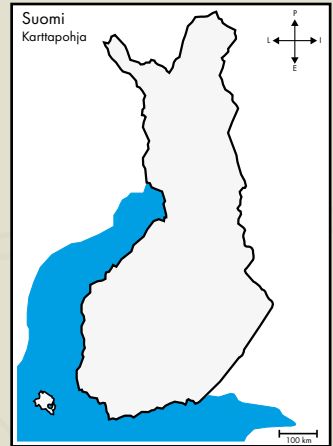
Samaa karttapohjaa voidaan käyttää usean eri asian opiskeluun. Karttaan on mahdollista merkitä monenlaisia asioita oppilaan taitotason tai asiapainotuksen mukaan.

Kaikkiin karttoihin voidaan tehdä vastaavia merkintöjä.

Toiminnallisuus

Konkreettisten hahmojen ja tavaroiden sekä tarinan liittäminen karttojen opiskeluun tuo oppimiseen uutta ulottuvuutta sekä mielekkyyttä.

Oppilas voi merkitä karttapohjaan tietoja usealla eri tavalla: tusseilla, värikyynillä, sinitarroilla ja vaikka maalarinteipillä. Oppilaalle voidaan antaa myös samaan aikaan kaksi karttaa, joista toisessa on opeteltava asia ja toisessa työskentelyssä käytettävä karttapohja.

Suomi - karttapohja

Suomi - karttapohja on tyhjä karttapohja, jota opettaja ja oppilas voivat käyttää opiskelussa ja asioiden selkiyttämässä. Oppilas voi merkitä karttaan muissa kartoissa esitettyjä tietoja.

- Mieti, mikä kartassa on maata ja mikä vettä.
- Tutustu rauhassa Suomen muotoon. Etsi kartasta Suomi ja naapurimaat.
- Leikkaa karttapohjasta Suomen irtopalakartta ja tunnustele käsin, minkä muotoinen se on.
- Liiku Suomen rajoja pitkin sormella seuraten. Aloita Suomen yläosasta eli pohjoisesta ja kierrä maan rajat kokonaan alaosaan eli etelän kautta ympäri.
- Merkitse karttaan Suomen naapurimaat.
- Kuinka pitkä Suomi on kilometreissä ilmoitettuna?
- Etsi Suomen kapein kohta ja ilmoita se kilometreissä.
- Etsi Suomen levein kohta ja ilmoita se kilometreissä.

Suomi - Kaupungit

- Missä on oma kotipaikkakuntasi?
- Mikä suuri kaupunki on kotipaikkakuntasi lähellä?
- Mikä on Suomen pääkaupunki ja missä se on?
- Missä ilmansuunnassa ovat Suomen suurimmat kaupungit?
- Mitkä ovat Suomen suurimmat rannikkokaupungit?
- Mitkä ovat Suomen suurimmat sisämaassa sijaitsevat kaupungit?
- Mikä on pohjoisin kaupunki?
- Mikä on eteläisin kaupunki?
- Mikä on läntisin kaupunki?
- Mikä on itäisin kaupunki?

Oppilas kirjoittaa erilliselle paperille numerot 1–14 allekkain, tutkii karttaa, jossa suurten kaupunkien paikat on merkitty pelkin numeroin, ja kirjoittaa sitten paperille, mikä kaupunki on minkäkin numeron kohdalla.

Oppilaalle annetaan avainsivu, jossa on kaupunkien nimet. Tämän jälkeen hän merkitsee karttapohjaan kaupunkien nimet, numerot tai muun symbolin.

Suomi - Asukastiheys

Suomi - asukastiheys ja asukastiheys kaupungeilla - kartoilla on hyvä opetella Suomen suurimpia kaupunkeja ja niiden yhteyttä asukastiheyteen.

Suomi - Järvet

Kartassa esitellään suurimmat järvet nimettyinä sekä suurimmat joet ilman nimiä.

Järvet on merkitty suuntaa antavasti, huomioiden jääkauden kulkusuunta.

Opettaja voi nimetä oppilaiden kanssa myös joet.

- Missä on eniten järviä?
- Minne joet laskevat?
- Mitkä kaupungit ovat järven rannalla?
- Mihin Suomen asutus on keskittynyt? Miksi?

Suomi - Valtatiet

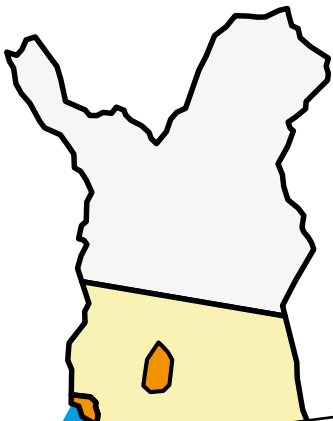
- Missä ilmansuunnassa on eniten ja vähiten valtateitä?
- Mistä mihin ilmansuuntaan valtatie yleisimmin kulkevat?

Karttaa voi käyttää matematiikan tunnilla välimatkojen laskemiseen.

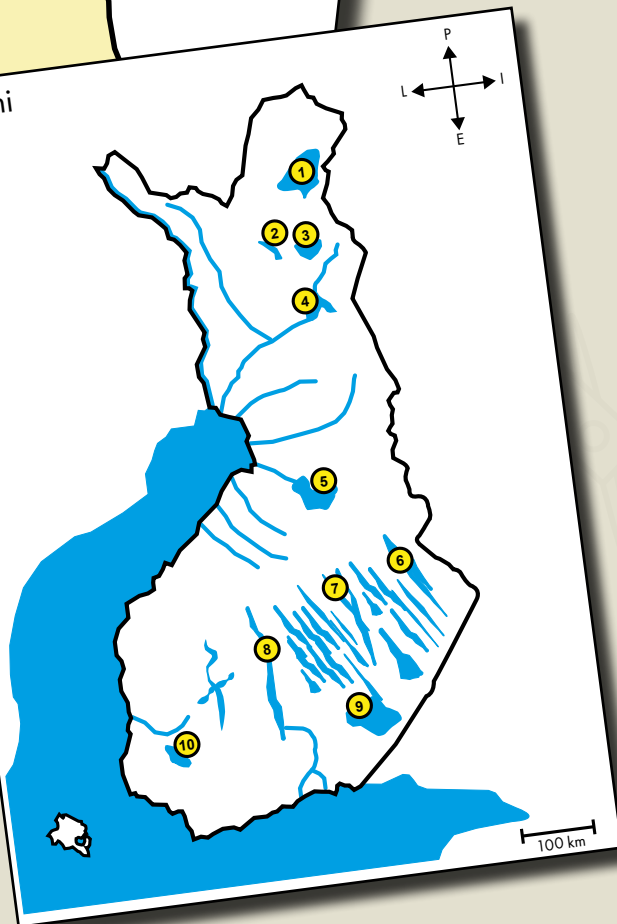
Suomi

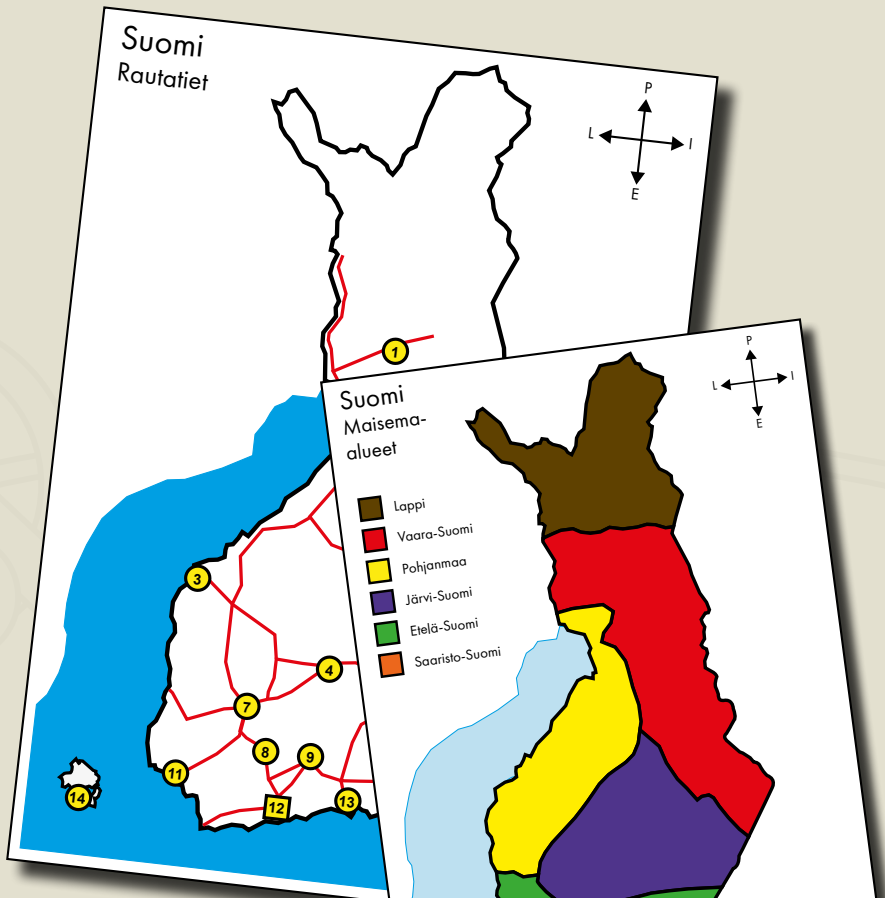
Asukastiheys

Suomi

Järvet

Karttojen vertaaminen

Selkokarttoja on hyvä käyttää rinnakkain ja verrata, mitä yhteyttä ja mitä eroa on

- maisema-alueilla ja korkeuseroilla
- maisema-alueilla ja järvillä
- järvillä ja asukastiheydellä
- korkeuseroilla ja kasvillisuudella
- korkeuseroilla ja ilmastolla
- ilmastolla ja kasvillisuudella
- kaupungeilla ja valtateilla
- kaupungeilla ja rautateilla
- valtateilla ja rautateilla.

Suomi - Rautatiet

- Missä ilmansuunnassa on eniten ja vähiten rautateitä?
- Mistä mihin ilmansuuntaan rautatiet yleisimmin kulkevat?

Karttaa voi käyttää matematiikan tunnilla välimatkojen laskemiseen.

Suomi - Maisema-alueet

Kartan värit kertovat alueesta tai sen nimestä ja auttavat muistamaan maisema-alueen nimen.

Lappi: ruskea

Ruskea maa näkyy, ja kasvillisuutta on vain niukasti.

Vaara-Suomi: punainen

Punainen on vaaran väri ja yleinen huomioväri esimerkiksi liikenteessä.

Pohjanmaa: keltainen

Keltainen on viljan väri ja sopii Pohjanmaan viljanviljelyalueille.

Järvi-Suomi: violetti

Violetti on veden värimaailmaa.

Etelä-Suomi: vihreä

Maan eteläosat ovat kaikkein vehreintä Suomea.

Saaristo-Suomi: oranssi

Oranssi kuvaa Ahvenanmaata, ja Saaristo-Suomi on merkitty katkoviivalla.

